

- 1 **kulturstudier, den sosiale kontekst**
mevit 2110
©tore.slaatta
- 2 **første forankring**
  - hovedsakelig dekker bidragene en periode mellom 1960 – 1980
  - 8 bidrag, stor kompleksitet, men noen grunnleggende fellesstrekk:
    - publisering foregår i en akademisk/journalistisk diskurs der forskning/teoriutvikling spiller en pedagogisk og politisk rolle
    - forskningsbasert, empirisk fokusert, med tilhørende metodediskusjon og begrepsdiskusjon
- 3 **del 2 vs del 1**
  - fra klassiker/teoribidrag (del 1) til forskningsbaserte bidrag innenfor universitet/samfunnsfagene (del 2), sosial kontekst:
    - de nye studentkullene i etterkrigstiden, politisert ungdomsgenerasjon, utdanningseksplasjon, generasjonsskifte i samfunnets institusjoner
    - populærkulturens fremvekst, ungdomskultur, fritid, mobilitet, internasjonale medier og kulturfenomener
- 4 **kulturforståelse**
  - ikke så entydig lenger at kulturen virker ideologisk og at f.eks medier og borgerlig kultur dominerer, eller har direkte effekter på individer
  - klasse og basis ikke nok for å forstå hva som foregår
  - den sosiale konteksten som individene er i, blir viktigere å forstå, økt kompleksitet
  - sammensatt mediebruk, populære medier
  - individet også mer aktiv i fortolkning og resepsjon; "opposisjon" er mulig
- 5 **De utvalgte tekstene**
  - Roland Barthes; myth today, mytologier
    - skrevet rundt 1957-1960, avisartikler og tidsskriftessay

- de populærkulturelle fenomenene
- alt kan studeres som tegn; semiologien som redskap
- Raymond Williams; kritikk av marxistisk kulturteori
  - vedvarende spenning mellom engelsk og fransk marxisme, historisk empirisme vs strukturalisme
  - nærleser Marx for å komme frem til Gramsci
  - nye begreper og nye fenomener trekkes inn i en bred refleksjon om kulturell praksis og kulturproduksjon

6 de utvalgte tekstene...

- Stuart Hall; encoding/decoding
  - forsoner Williams empiriske marxisme med fransk strukturalisme (Althusser, Debord, Lacan, Foucault)
  - etablerer et teoretisk grunnlag for andre generasjon innenfor "britiske kulturstudier" og studiet av "massekommunikasjon" i Europa
    - produksjon og resepsjon
    - metodisk mangfold, men et kritisk siktemål
    - aktiv resepsjon/fortolkning
    - opposisjon mulig, men dominans sannsynlig

7 de andre tekstene...

- Guy Debord
- Marshall McLuhan
- Ariel Dorfman og Armand Mattelart
- Dick Hebdige
- Ian Ang
  - av disse særlig McLuhan og Hebdige som er blitt "klassikere" innenfor medieteori og kulturteori

8 andre forankring

- *kulturstudier*
- videreføres innenfor en marxistisk horisont, der politisk aktivisme og kritikk fortsatt er viktig
- Gramsci vs Althusser, historisk sosiologisk empirisme vs. fransk strukturalisme

- Diskursen derfor akademisert, fagliggjort og samtidig politisert; forskningen og valg i forskningsprosessen blir tematisert

9 **Pause**

- neste time;
  - nærlesninger av de tre utvalgte tekstene
    - Barthes
    - Williams
    - Hall
  - noen virkningshistoriske refleksjoner
    - semiologi/semiotikk
    - williams kulturstudietradisjon
    - stuart halls kulturstudietradisjon

10 **Roland Barthes (1915 -1980)**

- Filolog, litteraturviter
- Litteraturkritiker, intellektuell, senere tilknyttet tidsskriftet Tel Quel
- Foretok jevnlige analyser av samtidens populærkulturelle fenomener
- 1968, Paris, studentopprøret, brytning mellom strukturalisme/ nymarxisme/psykoanalyse, semiologi som en vitenskap om tegn
- Opptatt spesielt av litteraturens og skrivingens (poesiens) muligheter som erkjennelsesform

11 **"Myten idag" (1956)**

- Alt kan studeres som tegn, ting "taler" til oss; utsagn, bilder, tekster, objekter
- Saussures grunnbegreper som utgangspunkt for analyse av alle typer tegnsystemer
  - signifikanten Sq (det som betegner, et tegn, et objekt, en representasjon av noe, parole)
  - signifikatet (Sf) (det som gir tingen mening, forankret i et system av betydninger (koder, språk, langue)

12 **myten...**

- er en ytring, innebærer en påstand om virkeligheten
- inngår i et system av myter, og kan studeres som et semiologisk system, som et eget "språk".
- et mer ideologisert og politisert språk som først forstås fullt ut i sammenheng med en forståelse av samfunnets økonomiske og politiske tilstand

13 **modellens nivåer**

- Tegnanalysen har to grunnleggende nivåer; denotasjon og konnotasjon
- Myteanalyse er analyse på konnotasjonsnivå, hvor tegnet inngår i en ideologi eller kultur
- myteanalyse danner et metaspråk som gjør det mulig for forskeren å forstå det ideologiske ved myten, kritisere den

14

15 **Myten i det borgerlige samfunn**

- Ideologi og myte, myten som tegn og inngang til å forstå samfunnstilstanden
- Myten naturaliseres, fremstår som naturlig, objektiv, selvsagt; doxa
- Men flere, konkurrerende virkelighetsbeskrivelser
- Tegn/tekster som bekrefter allerede eksisterende forestillinger og myter vil vinne frem

16 **nærlesning, begreper mm.**

- inoculation (operation margarine)
- katalog over retoriske figurer i bruk i det borgerlige samfunnet:
  - inokulering
  - historiefordamping
  - identifisering, eksotisering
  - tautologier
  - verken-ellerisme
  - kvantifisering
  - faktalevering

- 17 **mytologi som forskning og kritikk**
- analyse som metaspråk
  - isolerer forskeren, gir avstand, umuliggjør deltakelse og opplevelse
  - en moralsk posisjon, men vil bli oppfattet som kynisk og sarkastisk
  - en nødvendig rolle, men ofte uten evne til å handle selv...
- 18 **Barthes som overgangsfigur**
- Strukturalist i jakt på grunnleggende enheter og mening; myter, ideologi i populærkulturelle tekster
  - Men post-strukturalist i fastholdelsen av at litteraturen er et åpent og frigjørende prosjekt
  - Unnsnippe entydighet, poesien, intertekstualiteten
  - La mort de l'auteur (1968); S/Z (1970): L'empire des signes (1970); La plaisir du texte (1973); Camera Lucida (1978)
- 19 **Raymond Williams (1921 - 88)**
- Tar tak i kulturbegrepet på en ny måte. Begrepene har en (sosial) bruk som er preget av historien selv.
  - Bevisst begrepsbruk kan forandre tenking, vår analytiske kraft til å forstå kulturen
  - Utvider og refortolker dermed forholdet mellom samfunn og kultur hos Marx
  - trekker inn Gramsci og reflekterer/kritiserer over samtidig marxistisk kulturkritikk
- 20 **Kultursosiologi**
- Kultursosiologi utvikles som et empirisk forskningsfelt
  - Behov for analyse av både produksjon, innhold (form) og resepsjon
    - spesielt viktig i et institusjonelt perspektiv på moderne massemedier (fjernsyn)
    - teknologier som "systems of signs"
    - og som praksis ("real practice")
- 21 **Utfordring;**

- Teori, og særlig Marx' teorier beskrev kulturen som et problem; som noe negativt, som ideologi
- Nyere marxistiske perspektiver utviklet "avanserte" teorier om ideologi og kapitalisme
- Hvordan forene disse perspektivene?
- Hvordan forske *empirisk*, ikke bare teoretisere?

22 **Stuart Hall og Britiske kulturstudier**

- Stuart Hall blir leder for CCCS (Birminghamskolen)
- encoding/decoding et "internt" teorinotat
- inkorporerer Halls refleksjon og bearbeiding av Williams, Barthes, Althusser og Gramsci mm.
- dessuten introduseres "kode"-begrepet spesielt
- interpretasjon, nye former for forskning synliggjøres

23 **Stuart Halls utvikling av CCCS**

- viktig for nyere retninger innen "reception studies" og etnografisk medieforskning (se også Ian Angs bidrag om Morleys Nationwide)
- feministiske perspektiver vosker frem
- representasjon, identitet, kjønn, etnisitet blir viktigere etterhvert

24   **neste forelesning**

- om en uke!
- takk for idag.....